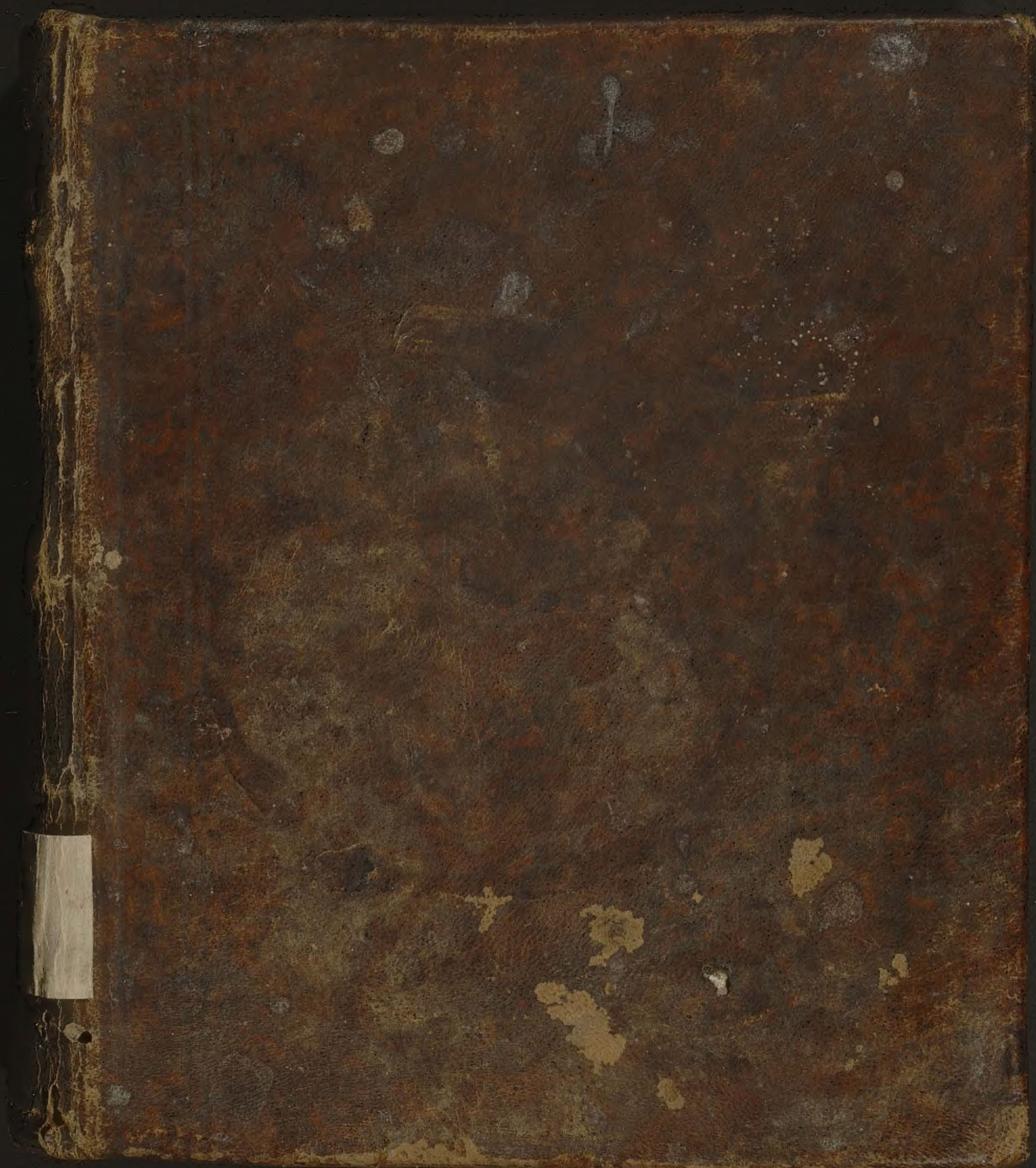
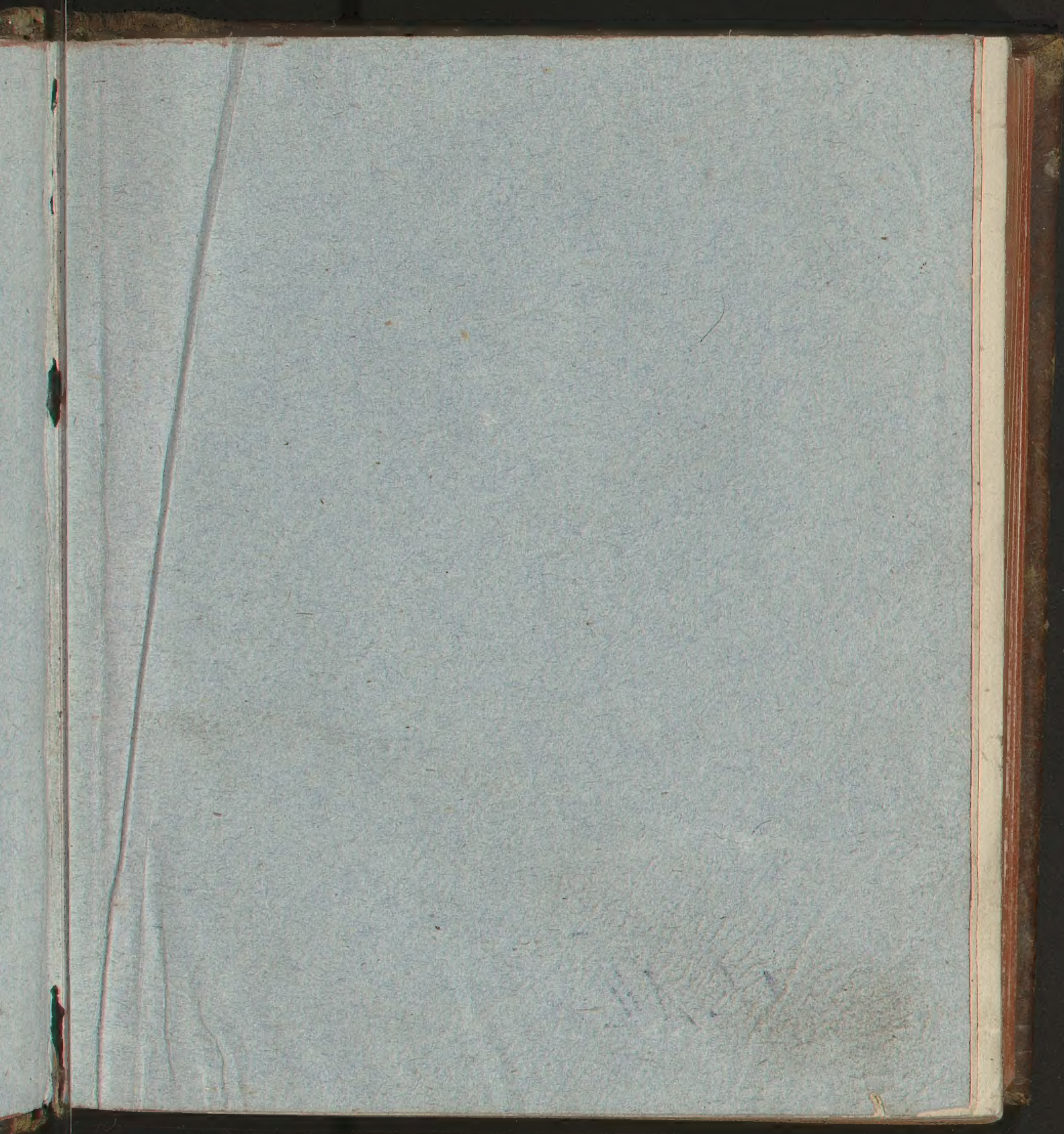
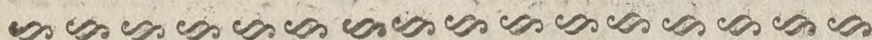

SÆRMO
in Laudem
S. JOANNIS CANTII
recurrente annua Ejusdem Festivitate
CRACOVIÆ, in Ecclesia Collegiata S. ANNÆ
HABITUS.
Annô Domini MDCCLXVII.

MOWA
ná pochwáłę
S. JANA KANTEGO
przy doroczney Jego Uroczystości
w KRAKOWIE, w Kościele Kollegiáty S. ANNY
MIANA.
Roku Pańskiego 1767.

ILLUSTRISSIMO
&
EXCELLENTISSIMO DOMINO
D. STANISLAO KOSTKA
de Dembiany
DEMBINSKI,
CASTELLANO VOYNICENSI,
S. STANISLAI EQUITI,
SUO DILECTISSIMO
PATRUO & MECÆNATI,

IGNATIUS *de Dembiany* DEMBINSKI
POCILLATORIDES CRACOVIENSIS
in Universitate Cracoviensi Eloquentiæ Auditor
Sermonem præsentem
per Se habitum
debito cum cultu
OFFERT.

JASNIE WIELMOZNEMU

JMCi PANU

STANISŁAWOWI KOSTCE

z Dembián

DEMBINSKIEMU

KASZTELANOWI WOYNICKIEMU,

Orderu S. STANISŁAWA

KAWALEROWI,

SWEMU NAYUKOCHANSZEMU

STRYIOWI y DOBRODZIEIOWI

IGNACY z Dembian *DEMBINSKI*

PODCZASZYC KRAKOWSKI

w Akádemii Krákowskiey Kráſomowſtwa Uczący ſię

Mowę ninieyſzą

przez Siebie mianą

z przynáleżytym uſzánowániem

OFIARUIE.

ILLUSTRISSIME
&
EXCELLENTISSIME DOMINE
DILECTISSIME PATRUE
ET MECÆNAS.

EPerſpectam habendo Benevolentiam ac propensionem cordis; qua me *Illuſtriſsima Excellentia Veſtra* proſequi ſolet, ſimulq; inferendo; quòd à me in hac ætate conſtituto nihil ampliùs desideret, quàm, ut de vera, conjuncta nempe virtuti ac bonis moribus Scientia quàm plurimum emolumenti percipiam, ac proinde *Majorum meorum*, signanter verò *Illuſtriſsimæ Excellentiæ Veſtræ* exemplô præſtandis quibuslibet Patriæ obſequiis idoneus fiam: quamobrem, ut & Gratitudinem meam conteſtarer, & qualecunq; documentum exhiberem, me tam laudabili Ejus desiderio ex æquo conſentire, atque illi re ipſa efficaciter cooperari animitus velle, præſentem pro Laudibus noviter Canonizati S. JOANNIS CANTII ſuſceptum Sermonem *Illuſtriſsimæ Excellentiæ Veſtræ* offerendum conſtitui.

JASNIE WIELMOZNY NAYUKOCHANSZY STRYIU,

y

DOBRODZIEIU.

Wiádomym będąc Dobroci y przychylności sercá; ktorą mnie J. W. W.M.W. M. C. Pan Dobrodziey *záſzczycáć ráczyſz, á oraz wnoſząc ſobie; iż po mnie w tey wieku porze zoſtaiącym niczego więcey nie żądaſz, tylko, ábym w prawdziwey, to ieſt z cnotą y dobremi obyczaiámi złącząney Umieiętności iák naywięcey korzyſtał, á zátym* Przodkow moich, *miánowicie záś Sámegoż* J. W. W, M. W. MC. Páná Dobrodzieiá *wzorem do czynieniá wſzelkich Oyczyznie usług ſtał ſię zdolnym: przeto ażebym y wdzięczność moię oświádczył, y iákiżkolwiek dał dowod, iż z ták chwalebnym Jego żądániem zupełnie ſię zgadzáć, y to rzeczą ſamą ſkuteczne czynić ſerdecznie prágnę, ninieyſzą, ná Pochwały nowo Kánonizowánego* S. JANA KANTEGO *przyiętą Mowę,* J.W.W.M. W. MC. Pánu Dobrodzieiowi *ofiárowáć umyśliłem.*

Ażeby

Ut verò & præfata Gratitudinis meæ conteſtatio tantò magìs juris publici fieret, & CANTII laudes, non ipsis duntaxat Literatis legendæ cederent, æquum exiſtimavi, non Latinâ ſolùm, aſt Patriâ quoq; lingvâ utendum eſse. Et quamvis Virtutes ac Merita *Illuſtriſsimæ Excellentiæ Veſtræ* in Rempublicam sæpè sæpiùs recogito, mihiq; ante oculos pono, illa tamen in præſentiarum nec enumerare, nec aliqua laudatione proſequi in animum induxi: partim, quia certus ſum, quòd quemadmodum *Illuſtriſsimæ Excellentiæ Veſtræ* nihil jucundius quàm dignas æviterna laude accumulare actiones, ita nihil moleſtius, quàm proprias vel legere, vel audire laudes: partim, quia minimè dubito, quòd Eidem magìs volupe eſset, (proprium utpote ex Fratre Nepotem) Imitatorem quàm Laudatorem habere.

Cùm igitur Gratitudinem, quæ nunquam meo extingvetur in corde; ſolemniſsimè conteſtor, copiosiſsimas prosperitates intimè exoptando; profiteor, quòd ſim convenientiſsimo cultu, & paratiſsimo ad implenda quævis mandata animô

ILLUSTRISSIMÆ EXCELLENTIÆ VESTRÆ
PATRUI & MECÆNATIS FAVENTISSIMI
Sincerè amans ex Fratre Nepos
& Servus humillimus.

Ignatius Dembiński.

Azeby záś y przerzeczone wdzięczności moiey oświadczenie bárziey publiczne było, y Pochwały KANTEGO *nie od ſámych tylko Uczonych czytáne być mogły, zá rzecz słuſzną ſądziłem, nie tylko Łácińſkiego, ále też y Oyczyſtego użyć ięzyká. A lubo Cnoty y Zásługi* J. W. W. M. W. MC. Páná Dobrodzieiá *w Rzeczypoſpolitey częſto rozważam, y przed oczy ſobie wyſtáwiam, átoli iednák, áni ich tu wyliczáć, áni wychwaláć chciałem: częścią, iż pewien ieſtem, że iáko* J. W. W. W. MC. Pánu Dobrodzieiowi *nic nie ieſt milſzego, iák godnych wiekopomney chwáły pomnażáć uczynkow, ták nic uprzykrzeńſzego, iák właſne słyſzeć lub czytáć pochwáły. częścią, iż bynaymniey nie wątpię, że nierownie wolátbyś (ile od właſnego Synowcá) być náśladowánym, á niżeli chwálonym.*

Gdy tedy Wdzięczność, ktora nigdy w mym ſercu nie wygáśnie; iák nayuroczyściey oświádczám, nayobfitſzego uſzczęśliwienia uprzeymie życząc; wyznáię, iż ieſtem z iák nayprzyzwoitſzym uſzánowániem, y pełnienia wſzelkich rozkázow gotowością

J. W. W. M. W. MC. PANA DOBRODZIEIA
NAYUKOCHANSZEGO STRYIA
ſzczerze kochaiącym Synowcem
y nayniżſzym sługą

Jgnácy Dembinski.

SERMO

ùm ego parte ab una ingenii mei tenuitatem, parte verò ab altera laudum Sancti JOANNIS CANTII amplitudinem diligentiùs recogito, fateri cogor, me quidem ſuſcepto muneri inſufficientem exiſtere, ab eo tamen nullatenus excuſari poſſe. Quàm multa enim ſunt, quæ reluctantem licetſi animum ad recitandas CANTII laudes non modò alliciunt ſvaviter, ſed, quod majus eſt; etiam efficaciter movent, nimis fortè prolixus, ac proinde nimis moleſtus fierem, ſi recenſendo in medium afferre

ferre

MOWA

dy iá z iedney ſtrony rozumu mego ſzczupłość, z drugiey pochwáł Swiętego JANA KANTEGO obſzerność pilnie rozważam, przyznáć muſzę, iż lubo do zadoſyćuczynieniá przyiętemu ná ſiebie obowiązkowi niezdolny ieſtem, átoli iednak żádną miárą od niego wymowić ſię nie mogę. Ják wiele álbowiem ieſt przyczyn, ktore áczkolwiek zbrániaiący ſię umyſł do opowiedzenia KANTEGO pochwáł nie tylko łágodnie záchęcaią, ále też ſkutecznie pobudzaią, bárzobym ſię z mową rozſzerzyć, á tym ſámym podobno y náprzykrzyć muſiał, gdybym

ferre vellem. Si namq; à tam longo temporum tractu Regiæ hujus Regniq; Scholæ lectiſſima Juventus recurrente annua hac celebritate, qualem habere poterat, præſtantiſſimum è medio Sui Oratorem ſiſtebat, Vos Judices appello! anne ſinè gravi, imò vix unquam delebili vel ſocordiæ vel inſcitiæ nota fieri poſſet? nisì exemplô illius incitati atq; permoti ad ſimiles eniteremur auſus. Plura dixerim! ſi in referenda gratia agros fertiles imitari debemus, qui plus longè reddunt, quàm accipiunt, ſi ipſa conſulente Juſtitia; ubi par beneficiorum amplitudo occurrit, par quoq; obſequiorum ratio rependenda ſit, profectò! iterum, iterumq; dico! profectò Scholæ Noſtræ execrandam ingratitudinis non evitarent maculam, nisì Prædeceſſorum gerendo morem; vel mihi ſaltem, qui mediocriter in Eloquentia verſatus ſum; glorioſa CANTII deprædicandi Opera commiſiſſent provinciam. Namq; ſi gloriabantur ii ſingulari CANTII favore, gloriamur & nos, Sacrum Ejus ad Tumulum ſi accedebant ſupplices, & votîs ſuîs potiti feliciores redibant, accedimus, redimus & nos. Si meridios inter difficultatum æſtus dulce refrigerium, in arduis levamen, in obſcuris lumen, in dubiis optatam felicitatem experiebantur ii, experi-

Wám wszystkie wyliczyć prágnął. Jeżeli bowiem od ták długiego lát przeciągu Krolewskiey tey y Krolestwá Szkoły Przezácná Młodź ná doroczną dzisieyszą Uroczystość, iákiego tylko mieć mogłá, náywybornieyszego z pomiędzy siebie wystawiáłá Mowcę, rozsądźcie Sámi! czyli to bez wielkiey y owszem ledwie kiedy do zátárcia łátwey, lub gnusności, lub nieumieiętności plámy stáćby się mogło? gdybyśmy iey przykłádem záchęceni ná podobne nie zdobywáli się czynności. Więcey powiem! ieżeli w dziękczynieniu zá łáski buyne role náśládowáćmy powinni, ktore więcey nie rownie oddaią, ániżeli biorą, zápráwdę! ráz y drugi powtárzam! zápráwdę Szkoły násze obmierzłego niewdzięczności nie uniknęłyby zákáłu, gdyby Przodkow nászych zwyczaiem; mnie przynaymniey, ktory pomiernie w Krásomowstwie wyćwiczony iestem; chwálebne KANTEGO opowiedzieć czyny nie zleciły urzędu. Albowiem ieżeli Przodkowie násı osobliwszą KANTEGO zászczycáli się łáską, zászczycámy się y my, ieżeli do Swiętego Jego Grobu z upokorzeniem sercá przystępowáli, á w żądániách swoich uprágniony odniosłszy skutek; uszczęśliwieni odchodzili, przystępuiemy, odchodziemy y my. Jeżeli oni wpośrzod trudności upałow słodkiey ochłody, w rzeczách przykrych ulżeniá, w przyćmionych oświeceniá, w wątpliwych pożądánego doznáwáli ułátwienia,

perimur & nos: quamobrem, quemadmodum ii, tantorum beneficiorum memores; festam hanc diem sinè panegyrico pertransire sermone haud uspiam passi, ita nec nobis, vel potiùs, ita nec mihi omnium nomine patiendum est. Dicendum! dicendum omnino aliquid de CANTII laudibus! atq; gloriosa Illius Opera, quametsi minùs cultô; celebrandum eloquiô. Neq; enim hac in circumstantia, in ipso, qui intus fervet; persistendum amore: utpote, cùm & is eousq; veri non meretur nomen, donec per exteriora probetur, & gratitudo, quæ silentiô premitur, nusquam autem in voces contestationemq; erumpit, parùm ab ingratitudine differt. Totum verò in deprædicandis CANTII laudibus negotium tantò alacriori animô, & suscipiendum & effectuandum existimo, quantò magìs evidens est, præter antiquam, illamq; laudatissimã consvetudinem, etiam in recenti nova alia, tum ab hac Scientiarum fœcundissima, tum ab omnium nostrũ dilectissima Matre, Romana scilicet Ecclesia, subministrari motiva. Enimvero, cùm Scientiarum Mater Universitas, pro sua in CANTIUM pietate, cultu, & obsequio, solicitudine quantùm potest maxima, propriis etiam, iis autem notabili-

nia, doznaiemy y my: á przeto, iáko tamci, ták wielkich dobrodzieyſtw pámiętnemi będąc; znieść tego nie mogli, áby dzień ten uroczyſty bez Mowy ná pochwáły KANTEGO miał kiedy upłynąć, ták y nám, álbo ráczey, ták y mnie wſzyſtkich Imieniem znieść tego nie możná. Mowić! mowić koniecznie cokolwiek ná pochwáły KANTEGO, y chwálebne Jego ſpráwy áczkolwiek mniey głádką wymową wyſłáwiáć potrzebá! Ani bowiem w tey mierze ná ſámey tylko miłości, ktorá w ſercu goreie, záſádzáć ſię y przeſtáwáć przyſtoi: ile, że y tá dotąd práwdziwą nie názywá ſię, dokąd przez powierzchowne znáki okázáną nie będzie, y wdzięczność, ktorá záwſze w milczeniu, á nigdy ná ſłowa y oświádczeniá zdobywáć ſię nie zwykłá, w máłey bárzo od niewdzięczności rożnicy. Tá záś cáła w opowiádániu pochwał KANTEGO Prácá tym chętnieyſzym umyſłem y przyięta, y wykonána być powinná, im bárziey káżdemu iáwno, że, procz dáwnego, á tego wielce chwálebnego zwyczaiu, y teraz świeżo nowe inne, iuż to płodna wſzelkich Umieiętności, iuż nayukocháńſzá nás wſzyſtkich Mátká Kościoł Rzymſki podaie nám pobudki. Albowiem, gdy Mátká wſzelkich Umieiętności Akádemia, przez wzgląd ſwoiey ku KANTEMU pobożności, czci, y uſzánowánia, iák naywiękſzą może troſkliwością, właſnych náwet á znácznych nie unikaiąc

tabilibus non parcendo impenſis; majus in ter-
ris gloriæ Illius augmentum enixiſſimè curat
atq́; promovet, imò jam procuravit atq́; pro-
movit, cùm CANTIUM Romana Eccleſia, SAN-
CTI titulô diſtingvit, imò veriùs, jam diſtinxit,
profectò, nisì Matris utriusq́; degeneres filii au-
diri vellemus, ad promovendum CANTII cul-
tum obligatos nos eſſe fateamur oportet. Quam
Canonizationis circumſtantiam paulò altiùs re-
cogitans; quemadmodum ingentis lætitiæ cau-
ſam eſſe conſpicio, ita à præſenti Argumento
haud ſejungam, dum videlicet Vobis coram de-
ducam: OPERA CANTII PRIDEM CANONI-
ZATIONE DIGNA, quod Primam; OPERA
CANTII SEMPER IMITATIONE DIGNA,
quod Alteram Orationis conſtituet Partem.
Dabis (ùt aſſoles) veniã, ſi laudes Tuas minùs ele-
ganti deprædicavero ſvada! non tam Opus, quod
certè exile eſſe ipſe judico, quàm voluntatem
meam cultus honorisq́; Tui ſtudioſiſſimam æſti-
mare atq́; gratam habere dignaberis Sancte CAN-
TI! præcipuè, cùm & Supremus rerum omni-
um Author minimè aſpernatur juniperum, ubi
Sabæa non ſuppetunt thura.

Quamvis autem de Veſtra benevolentia atq́;
humanitate ſatìs perſvaſus ſum DD. AA. utpo-
te, qui

iąc nákłádow; o więkſze chwáły J E G O *ná ziemi pomnożenie uſilnie ſię ſtárá, y owſzem to ſtáránie iuż przyprowádziłá do ſkutku, gdy* KANTEMU *Kośćioł Rzymſki* SWIĘTEGO *tytuł przyznaie, y owſzem iuż przyznáł, zápráwdę, chybá żebyśmy odrodnemi y tey y támtey Mátki Synámi názwáni być chcieli, do obowiązku pomnáżánia czci Jego przyznać my ſię powinni. Ktorą Kánonizácyi okoliczność pilniey nieco zwáżaiąc; iáko niezmierney rádości przyczyną być widzę, ták od Treści Mowy nınieyſzey bynaymniey nie odłączę, gdy Wam tego dowodzić zechcę, że:* UCZYNKI KANTEGO DAWNO KANONIZACYI GODNE, *z czego Część Pierwſzá; że* UCZYNKI KANTEGO ZAWSZE NASLADOWANIA GODNE, *z czego Część Druga Mowy moiey ſkłádáć ſię będzie. Odpuściſz (iák zwykłeś) winę, ieżeli mniey głádką wymową Twoie będę opowiádáł pochwáły, nie ták dzieło, ktore y ſam nikczemne być ſądzę, iáko ráczey wolą moię czci y honoru Twego prágnącą poważáć y mile przyiąć ráczyſz Swięty* KANTY! *zwłáſzczá, że y ſam wſzech rzeczy Sprawcá bynaymniey nie pogárdzá iáłowcem, gdzie ná Sábeyſkich zbywá kádzidłách.*

Lubo záś o Wáſzey dobroci y ludzkości bynáymniey nie wątpię Poważni y Przezácni Słuchácze,

ile, kto

te, qui ſingulari in CANTIUM ferimini amore, rogatos tamen Vos eſſe enixiſſimè cupio, ut, qua attentione alios de hoc ſuggeſtu perorantes audire conſveviſtis, eadem & mihi favere velitis.

P A R S I.

GLoriam, qua conjunctæ DEO perfruuntur animæ, duplicem eſſe, alteram nempe Eſſentialem, Accidentalem alteram, ex communi omnium ſententia extra dubium eſt. Earum prior, æternæ Beatitudinis nomen habet, poſterior, titulô Canonizationis audit. Illa in claro Numinis contuitu, hæc in publico hominum cultu ac veneratione conſiſtit. Illam ex Bonitate & Miſericordia infinita largitur DEUS, hanc de jure ſibi proprio Eccleſia impertit. Ad illam vita immaculata ſufficit, ad hanc etiam miracula, velut quædam vitæ immaculatæ teſtimonia requiruntur. Illa ſtatim poſt curſum vitæ conſummatum tanquam corona juſtitiæ reponitur, hæc non raró vix poſt multa temporū intervalla recipitur Hanc accidentalem gloriam, rectiùs fortaſſe dixerim, altiſſimum gloriæ accidentalis gradum Canonizationem videlicet quemadmodum annuente Suprema in terris Poteſtate conſpiran-

ile, ktorzy oſobliwſzą ku KANTEMU *páłácie miłością, atoli iednák, iák náyuſilniey dopraſzám ſię, ábyście ſłow moich z tą pilnością ſłucháć ráczyli, ktorą innych z tego mieyſca mowiących zwykliście ſłucháć.*

CZĘSC I.

Według powſzechnego zdániá, Chwałá, ktorey złączone z BOGIEM záżywaią Duſze, dwoiaká ieſt: Iſtotna iedna, Przydátkowá drugá. Z tych pierwſzá wiecznym Błogoſłáwieńſtwem, drugá Kánonizacyą názywá ſię. Támtá ná iáſnym BOGA widzeniu, tá na publicznym od ludzi czczeniu y ſzánowániu záwiſłá. Támtę z Dobroci y Miłoſierdzia Nieſkończonego Pan BOG daie, tey Kościoł według práwa ſobie właściwego udzielá. Do tamtey otrzymaniá doſyć ieſt ná niezmázánym życiu, do tey y Cudow potrzebá, iáko życiá niezmázánego świádectw. Támtá zaráz po ſkończonym biegu życiá iáko Koroná ſpráwiedliwości oſiągnioná bywá, tę częſtokroć ledwie po długim czaſow przeciągu otrzymáć możná. Jáko záś po długich utęſchnieniá náſzego przeciągách z niewymownym zmyſłow ukontentowániem powzięliśmy wiádomość, że zá zezwoleniem Naywyżſzey ná Ziemi Władzy

ſpirantibûs in unum Sacræ Rituum Congregationis ſuffragiis, poſt tam longas tædiorum noſtrorum moras non ſinè incomparabili ſenſuum voluptate CANTIUM attigiſſe accepimus, ita in præſentiarum pridē illo fuiſſe dignum fateamur opportet. Ponite enim! ponite ante oculos veſtros integrā CANTII vitā! & quemadmodum in ea nihil aliud, nisì exactiſſimā pietatis regulā, nisì accuratiſſimū virtutum exemplar, nisì vivā Sanctitatis ideā fatebimini, ita miraculîs cōmendatā fuiſſe haud ſinè admiratione ſpectabitis. Revocate in memoriā diē illum felicē, quo Anima CANTII virtutum omnium habitu velut veſte nuptiali ſplēdidiſſimè exornata ad epulas Agni Immaculati properavit, recogitate inquā ſpatiū illud temporis, quod hactenus abinde effluxit, & videbitis procul dubiô, quomodo de patratis Ejus interceſſione miraculis dies diei eructabit verbū, & nox nocti indicabit ſcientiā. Difficile profectò eſſet exitum Orationi meæ invenire, ocyusq; & vox & verba me deſererent, quàm recenſerem ſingula, quamobrē aliqua tantùm, atq; ea præcipuè, quæ crebriùs fortaſſe jā ad aures Veſtras pervenire ſolebant, in mediū afferā. Atq; imprimis conſiderate quæſo diligentiùs, quomodo vivens adhuc in terris CANTIUS non ſolùm ingens Terror, verùm

etiam

zá zgodnemi zdaniámi Swiętych Obrządkow Zgromadzeniá tey Przydatkowey Chwały, álbo ráczey náywyżſzego Chwały Przydátkowey ſtopniá to ieſt Kánonizácyi iuż doſtąpił KANTY, ták, że Uczynki JEGO dáwno iey były godne, przyznáćeśmy powinni. Stáwcie bowiem! ſtáwcie ſobie przed oczy cáłe KANTEGO Zycie! á iáko w nim nic innego, tylko doſkonáłe pobożności práwidło, tylko práwdziwy cnot wizerunek, tylko żywe Swiątobliwości wyobrażenie uznácie, ták, że Cudámi wſłáwione było, nie bez zádumieniá obáczycie. Przywiedźcie ſobie ná pamięć dzień ow ſzczęśliwy, w ktoren Duſzá KANTEGO, cnot wſzelkich ſukienką, właśnie iák weſelną świetnie przybráná ſzatą, ná Gody Niebieſkiego Báránká poſpieſzyłá, zważcie mowię ten czáſu przeciąg, ktory dotąd upłynął, á obaczycie zápewne, iáko o czynionych zá JEGO Przyczyną Cudách dzień dniowi opowiádáć będzie, y noc nocy podáwáć wiádomość. Trudno by mi záprawdę było, do końcá mowy moiey tráfić, prędzeyby mi dáleko y głoſu y ſłow nie wyſtárczyło, niżelibym wyliczył wſzyſtkie, przeto, niektore tylko tu przywiodę, zwłaſzczá te, ktore częściey iuż podobno o wáſze obiiáły ſię uſzy.

A náyprzod, uważcie proſzę pilnie, iáko żyiący ieſzcze ná Swiecie KANTY nie tylko wielkim Poſtráchem, ále

etiam gloriosus averni extiterit Victor. Invidus nempe Divinæ gloriæ, communis verò animarũ nostrarũ hostis voluit quodã tempore in CANTIO Hostiã immaculatã offerente fervorẽ pietatis frigere, in populo cultũ & reverentiã tremendi ac vivifici Sacramenti comminui, quid igitur nõ agit? en sæviente bruma formã hirundinis assumit, huc & illuc volitat, alĩs strepitum edit, voce garritum profert, ut spectaculi novitas stuporẽ, stupor mẽtis distractionem, distractio devotionis fervorem vel penitus exstingvere, vel ad minꝰ supprimere possit. Minimè tamen successit dolus, & nemini, nisì ipsi authori nocumento fuit, dum condignã sceleri recepit pænam. CANTIUS namq; finitô incruentô Sacrificiô; hirundinem avolare nitentem dexterâ apprehendit, Templi pavimento allisit, & non sinè intuentium admiratione in colubrum horrendum versam tristem còégit rediisse sub Orcum. Quodsi Vestrum non nemo, sicut unam hirundinem ad significandam veris temperiẽ, ita Stygiam illam à CANTIO superatam hirundinem ad probandum Vitam Ejusdem miraculorum famâ commendatam fuisse haud sufficere asserit? minimè contravenio, sed simul ad ulteriora benevolam attentionem exoro. Auditur undiq; repente clamor! gemi-

tus

nádto chwalebnym był piekłá Zwycięzcą. Chciał czásu pewnego nienáwiſny chwále Bożey, á powſzechny duſz náſzych nieprzyiáciel, áby w KANTYM Ofiárę Niepokáláną czyniącym gorącość nábożeńſtwá nieco oſtygłá, w ludziách cześć y uſzánowanie ſtráſzliwego á oraz ożywiaiącego SAKRAMENTU nádwątloná byłá, coż tedy nie czyni? oto podczás ſrożącey ſię zimy poſtáć iáſkołki bierze, tu y owdzie látá, ſkrzydłámi łoſkot, ſzeleſt świegotániem czyni, áby ták widowiſká nowością podziwienie, podziwieniem myśli roztárgnienie, roztárgnieniem Nábożeńſtwá gorącość álbo zupełnie wygáſić, álbo przynaymniey mogł przytłumić. Bynáymniey iednák nie udáłá ſię zdrádá, y nikomu, tylko ſamemu iey ſprawcy ſzkodliwą ſię ſtáłá, gdy przyzwoitą odnioſłá kárę. KANTY bowiem po ſkończoney bezkrwáwey Ofiárze chcącą uleciec iáſkołkę ſchwytáł, o Kościelną poſadzkę uderzył, y z wielkim pátrzących ná to zadziwieniem w ſzkárádnego zamienioną węża do piekielney przepáści názád powrocić przymuſił. Jeżli mi záś kto powie, iż iáko iedná iáſkołka nie przynosi wioſny, ták ná dowod tey prawdy, iż KANTEGO życie cudámi wsławione było, ná tey z piekłá rodem od Niego pokonáney iáſkołce nie ieſt ieſzcze doſyć? bynaymniey temu nie przeczę, ále oraz, do przyſłuchánia ſię innym, o łáſkáwe upraſzám ucho. Wrzaſk y wołánie, płácz y wzdychánia zewſząd nagle ſłychác! pytacie ſię? dlá

iákieyby

tus & ſuſpiria audiuntur! quæritis? quã ob cauſam? en in hanc Regum Coronatricem Urbem, in hanc ipſam plateam, in qua baſilicum iſtud conſpicitis Templum; vehemens deſævit ignis! en fortunas Civiũ depaſcitur, domos in favillam redigit! quis igitur in tam calamitoſo ſtatu fert opem? CANTIUS: quis præſentiſſimum periculum avertit? CANTIUS: quis mæſtitiam Incolarum ſolatur? CANTIUS. Miſertus quippe cladis tam ærumnoſæ CANTIUS; devota in Cælum ſuſpiria mittit, & protinus ignis de ſua vehementia remittit, fundit lacrimas, & ſubitò extingvit incendium. O te felicem tanto Habitatore Cracovia! felicem dico, ſed ſi CANTII conſilia exceperis: infelicem, ſi contempſeris, miſeram, atq; pari vel certè majori infortunio obnoxiam, niſì ſervaveris! Gratulare tibi tam magnam ſortem! quòd è faucibus omnia abſumentis flammæ erepta ſis, audi tamen! & diligenter audi, quæ CANTIUS monet. Inquit Ille: niſì mores antiquos abjeceris, novos indueris, niſì iracundiæ flammas ſuppreſſeris, ſcintillas cupiditatis extinxeris, brevi tempore magìs exardeſcenti igni in pabulum cedes! Sed o fragilitatem! neſcio, an non meliùs cordis duritiem, animi verò cæcitatem compellaverim! Dixit

CAN-

iákieyby przyczyny? oto ná to Krolow Koronácyą zaſzczycone Miáſto, ná tę ſamę ulicę, ná ktorey ten wſpaniáły widzicie Kośćioł, wielki sroży ſię ogień, oto fortuny Obywátelow pożera! Kámienice w perzynę obracá! ktoż tedy w ták nieſzczęśliwym ſtánie pomocy dodaie? KANTY: kto oczywiſte niebeſpieczeńſtwo odwracá? KANTY: kto ſtrapionych ſmutkiem Obywátelow cieſzy? KANTY. Wzdięty zaiſte politowániem nád klęſką ták znáczną KANTY; pobożne ku Niebu wyſyła wzdycháńiá, álić zaraz ogień wolnieć záczyná, łzy wylewá, álić znágłá cáły pożar uſtaie. O ſzczęśliwy z ták zacnego Mięſzkáńcá Krákowie! Szczęśliwym cię nazywam, ale ieżeli KANTEGO radę y napomnienie przyimieſz: nieſzczęśliwym, ieżeli nim pogardziſz, nędznym, y rowney albo więkſzey ieſzcze nieſzczęśliwości podległym, ieżeli przyiąwſzy nie zachowaſz. Winſzuy ſobie! winſzuy tego ſzczęśćia! żeś z paſzczeki wſzyſtko pożeraiącego wyrwany ognia! ſłuchay iednak, a pilnie ſłuchay! w czym cię napomina KANTY. Mowi On: ieżeli dawnych nałogow nie porzuciſz, w dobre ſię obyczaie nieprzybierzeſz, ieżeli gniewu płomieni przytłumiáć, iſkierek pożądliwości wygáſzáć nie będzieſz, w krotkim czáſie bárziey ieſzcze rozżárzonemu ogniowi ná opáł poydzieſz. Ale ách ouł omności ludzka! nie wiem,, czylibym to nie lepiey ſercá zátwardziało-

ścią,

CANTIUS, dictis CANTII Civium non respondebant facta, respondit eventus. Exarsit subitò ignis, & heu quam magnô dispendiô potiorem Urbis absumpsit partem! Revocarem Vobis in memoriam plura, nisi mihi, cor & animum percellens damno suo indolentis Ancillæ gemitus impedimento foret, imò jam prodeuntia ex ore eriperet verba. Repletam lacte amphoram casu quodam è manibus elapsam atq; in partes contussam, vel Dominæ pertimenscens rigorem, vel more suo muliebri, quasi rem ingentis pretii vehementer deplorat. Audit hoc, videt quinimò CANTIUS, quid igitur non agit? testas colligi Sibiq; porrigi mandat, & vix manibûs attingit, protinus amphoram totam illæsamq; reddit. Gaudet Ancilla! & non mediocriter gaudet! at, quia plenitudinem gaudii amphoræ vacuitas nondum finit, CANTIUS è proximè fluente Rudava aquam hauriri jubet. Experta in uno efficacem Ancilla, minimè diffidit in altero, haurit aquam, & dum in lac commutatã videt, jam mæroris oblita, composito ad lætitiam vultu; velociùs currit, vocemq; suã attollens mirabilia CANTII opera minimè titubando deprædicat. Magna hæc sũt! magna profectò & præclara, quæ CANTIUM in vita egisse, hucusq; audistis! at verò

si

ścią, á umyſłu ślepotą názwał! Przepowiedział KANTY, *z ſłowámi* KANTEGO *Obywátelow Miaſtá nie zgadzáły ſię uczynki, zgodził ſię przypadek. Zaiął ſię znagłá ogień, y z znáczną ſzkodą większą część Miaſtá pochłonął. Przywiodłbym Wam ná pámięć więcey, gdyby mi, ſerce y uſzy przerázaiący nád ſzkodą ſwoią ubolewáiącey Służebnicy płácz przeſzkodą nie był, y ſłow, iuż ná końcu ięzyká będących, nie wydzierał. Tá álbowiem dzbán mleká pełen treſunkiem upuściwſzy, y ná drobne káwałki ztłukłſzy, czyli Páni ſwoiey obawiaiąc ſię ſurowości, czyli też według niewieściego zwyczáiu, iakoby rzecz wielkiego ſzácunku rzewliwie opłákuie. Słyſzy, to, widzi y owſzem* KANTY, *coż tedy nie czyni? ſkorupy pozbieráć y ſobie podáć rozkázuie, ktorych co ſię tylko dotyka, nátychmiaſt dzbán cáły, y nienáruſzony oddáie. Cieſzy ſię Służebnicá, y nie pomiernie cieſzy! ále że dzbán prożny ieſzcze zupełney nie pozwala rádości, rozkázuie* KANTY, *áby w niego z bliſko płynącey Rudáwy nábráłá wody. Dozná wſzy tedy w iedney okoliczności Służebnicá ſkutku, bynaymniey y o drugiey nie wątpi, czerpa wodę, á gdy w mleko przemienioną widzi, wnet ſmutku zápomniáwſzy, twarz do weſołości ułożywſzy, śpieſzno bieży, y podnioſłſzy głoſu ſwego przedziwne* KANTEGO *ſpráwy, bynaymniey nie iąkáiąc ſię, opowiadá. Wielkie te ſą! wielkie záiſte y przezacne ſpráwy, ktore* KANTY *(iáko dotąd ſłyſzeliście) zá życiá ſwego wykonywáł, átoli,*

 ieżeli

ſi ea, quæ poſt felicem animæ Sanctæ à Corpore immaculato ſeparationem egerit attentiùs revolveritis, longè majora videbitis, atq; ideo, CANTIUM pridem Canonizatione dignum libenter fatebimini. Enimverò inter ſingula quæ hominibus evenire ſolent pericula, quodnam erit tā ingens? ut CANTII patrocinio non ceſſerit, quæ afflictio tanta? ut Ejus interceſſione in lætitiā converſa non fuerit, quæ tam vehemens infirmitas? cui medelam efficacem non tulerit, certè nulla. Factus fuit CANTIUS poſitis inter pericula refugium, vexatis afflictione ſolatium, morbô laborantibus Medicus, in omni neceſſitate adjutorium. Ejus interceſſione cæci intuebantur, & hactenus intuentur clarè, ſurdi audiebant, & audiunt acutè, claudi incedebāt & incedunt rectè, frigeſcebant febres, mollificabantur calculi, minuebantur hydropes, ſiſtebātur ſangvinis fluxus, non ſubmergebant aquæ, non interimebant vulnera, omnis porro infirmitas, ipſa quinimò mors, qua nihil fortius, suo quaſi deſtituebatur robore. Quæ ſingula ut brevibûs cōplectar, atq; non tam verba, quàm rem ipſam loqui videar, ii, qui diversîs morbîs gravati, priſtinam, vel certè firmiorem recuperârunt ſanitatē; octies deni, qui ab acutis eliberati febribus; tredecem, qui para-

lyſi

ieżeli ſię ná czynione po ſzczęśliwym duſzy Swiętey od ciáłá niezmázánego rozłączeniu zápátrzycie, większe ieſzcze dáleko obaczycie, á zátym, że Uczynki KANTEGO dawno Kánonizácyi godne, chętnie przyznacie. Albowiem, zpoſrzod wſzyſtkich ktore tylko przytráfić ſię mogą niebeſpieczeńſtw; ktoreż ieſt ták wielkie? áżeby zá KANTEGO nie uſtąpiło obroną? ktore umartwienie ták ciężkie! áżeby ſię nie zámieniło w rádość? ktora ták nátężona chorobá? áby iey KANTY ſkutecznego nie przyniosł lekárſtwá? zápewne żadna. Stał ſię KANTY w niebeſpieczeńſtwách zoſtáiącym Ucieczką, ſtrapionym umartwieniámi Pociechą, przyciśnionym rożnemi chorobámi doświadczonym Lekárzem, w káżdey potrzebie Pomocą. Zá Jego Przyczyną ślepi widzieli y dotąd widzą iaśnie, głuśi ſłyſzeli y ſłyſzą byſtro, chromi chodzili y chodzą proſto, ſtygnęły gorączki, miękczáły kámienie, zmnieyſzáły ſię y klęſły puchliny, záſtánawiáły ſię krwi płynieniá, nie zátapiały wody, ſzwánku nie przynoſiły rány, wſzelka zgołá chorobá, y owſzem śmierć ſamá, nád ktorą nic silnieyſzego, niby moc ſwoię y potęgę trácitá. Co wſzyſtko áżebym w krotkości zámknął, y rzecz ſámę Wam opowiedział, tych, ktorzy rożnemi chorobámi przyciśnieni, dawne, álbo ieſzcze czerstwieyſze odzyſkáli zdrowie, ośmdzieſiąt, od ciężkiey gorączki uwolnionych trzynaſtu, párálizem zárázonych, ktorzy

lysi tacti, nec caput inclinare, nec manum extendere, nec pedem movere poterant; CANTII verò Patrociniô perfectæ valetudini restituti; quibusvis operibus adimplendis habiles effecti sunt; quinque, qui mentis abalienationem passi, plenum rationis usum receperunt; bis terni, exanimes reputati, & velut mox sepeliendi, amicorum lacrymîs deplorati; itidem bis terni, qui autem defuncti, ad vitã revocati; sex supra decem numerati sunt. Neq; verò ipsa hominum labia CANTII beneficia condigna laudatione celebrãt, Pater quoq; mendaciorum, à corpore quod obsederat; pulsus, potentiam Intercessionis Ejus veraciter confitetur, muta etiam animalia ab interitu præservata, patratorum ab Eo miraculorum numerum complent. O CANTI! o verè miraculosè CANTI! sed hiccine jam Tuorũ miraculorum terminus? absit à me, & à Vestris mentibus procul ista opinio absit! Tantam eorum multitudinẽ celebris ille rerum Polonarum Scriptor Mathias Miechovita refert, sed quonã tempore? en supra Mille Quingentesimo Decimo Quinto, post felicẽ è corpore emigrationẽ Quadragesimô Quartô fluente Annô: quodsi verò patrata abhinc per duo & medium sæcula è cæterorum scriptis ad calculum revocare, & præsenti Oratione

com-

áni głowy ſchylić, áni ręki wyciągnąć, áni nogą ruſzyć nie mogli, á zá KANTEGO *przyczyną doſkonáłe odebráli zdrowie, y do wykonywániá wſzelkich zábáw zdolnemi ſię ſtáli; piąci, ſzálonych do zupełnego rozumu przyprowádzonych; ſześciu, ktorych iuż zá umárłych poczytáno, y iakoby pogrzebu bliſkich opłákáno, tákże ſześciu, práwdziwie záś umárłych do życia przywroconych náráchowáno ſzeſnaſtu. I nie tylko ſáme ludzkie uſtá* KANTEGO *dobrodzieyſtwá przyzwoitą wſłáwiaią pochwałą, ále nádto, y Oyciec kłámſtwá z ciáłá ktore opętał; wypędzony, moc y potęgę wdáwániá ſię Jego rzetelnie wyznaie, y nieme bydlętá przy życiu y zarowiu utrzymáne uczynionych od Niego Cudow dopełniaią liczby.* O KANTY! *o záprawdę Cudowny* KANTY! *ále izaliż tu iuż Twoich Cudow koniec? dálekie od mego, lecz y od Wáſzych umyſłow to zdánie niechay będzie dálekie! Tákową ie liczbą Sławny Dzieiopis Polſki Máciey Miechowitá określa, ále kiedyż to? oto Tysiącnego Pięćſetnego, Piętnaſtego, od ſzczęśliwey záś* KANTEGO *śmierci Czterdzieſtego Czwartego Roku, gdybym záś uczynione odtąd przez połtrzecia wieku z innych Piſárzow zbierác, liczyć, y w Mowie ninieyſzey*

zámkąć

complecti vellem, ex Oratore Arithmeticus fieri, potiùsq; ad Archimedis vel Pythagoræ tabulam, quàm ad Tullii roſtra conſiſtere deberem. Quinimò ùt veriùs loquar, quãetsi & hoc cõsilio uterer, tamen vix non idem operari viderer, quòd ille, qui aquam hauriret cribrô, vel grande aliquod flumen exiguâ trullâ in modicam foveam transfundere niteretur. Ab hoc itaq; recenſendorũ miraculorum CANTII, tanquam admodùm difficili, imò ferè vix poſsibili opere meritò ſuperſedeo, recentiſſima tamen, illa verò præcipuè, quæ Decretum Canonizationis accelerârunt; cùm nullo pacto ſilentiô præterire poſſum, aliquantulum ſaltẽ innuere debeo. Prolapſæ in fluvium Soła merces, & rapido aquarũ impetu procul deportatæ, citra omne diſpendiũ adverſo flumine in locũ demerſionis redeunt. CANTIUS novẽ añorum puerũ *Sebaſtianum Luzark* ab hæreditaria & confirmata phthiſi in ictu oculi ſanat. *Hedvigem Paſkowná* à gravi & pernicioſa febri, cum plena omniũ viriũ redintegratione ſinè mora liberat. *Mariannæ Gawlicka* ſimili infirmitate correptæ, ac fere in agonem adductæ, & vitã & perfectam valetudinem in inſtanti reſtituit. *Antonium Olexowicz* à magno & profundo ulcere, quod fædiſſima ſcatendo tabe; à jugulo ad fauces uſq;

fere

zámknąć prágnął, muſiałbym ſię z Kráſomowcy w Ráchmiſtrzá zámienić, y nie ták przy Tulliuſzá pulpicie, iáko raczey przy Pitágory lub Archimedeſá tablicy ſtánąć. I owſzem chociażbym y przerzeczoney użył rády, iedno iednák zdawáłbym ſię czynić, co ten, ktoryby wodę rzeſzotem czerpał, lub obſzerną iákową rzekę ſzczupłą wárzeſzką w málinki dołek uſiłował przeláć. Od tey tedy, iáko wielce trudney á práwie nie podobney wyliczánia Cudow KANTEGO pracy ſłuſznie ſię uchylam, o nayświeżſzych iednák, zwłáſzczá ktore Wyroku Kánonizácyi przyſpieſzyły, gdy żadną miárą zámilczeć nie mogę, cokolwiek przynaymniey námienić muſzę. Zá KANTEGO Przyczyną w Rzece Sołá zátopione y byſtrym wod zápędem dálcko znieſione towáry, bez naymnieyſzey ſzkody przeciw biegu wody názad powracáią. KANTY dziewięcioletne Pácholę Sebáſtyáná Luzárká od wkorzenionych ſuchot w mgnieniu oká leczy. Jádwigę Paſkownę od ciężkiey y niebeſpieczney gorączki z zupełnym wſzyſtkich ſił ocáleniem bez odwłoki uwolnia. Máryánnie Gáwlicki podobnąż złożoney chorobą, á właśnie iuż konáiącey, y życie, y doſkonáłą czerſtwość nátychmiaſt przywrácá. Antoniego Olexowiczá, od wielkiego y głębokiego wrzodu, ktory brzydką ropą ciekąc; od ſzyi áż do uſt wſzyſtko

był

fere omnia præter tendines & majora vaſa ita conſumpſerat, ut per ejus oſtiũ alimẽta prolaberentur, in momento ſanat. Quis igitur inficias ibit? quis tam miraculoſa CANTII opera pridem Canonizatione digna non fatebitur? ille forſitan, qui Soli ſplendorẽ, candorem gemmæ, roſæ purpurã, qui inquã conſentaneam virtuti æſtimationem denegare vellet. Quod quidem judicium quemadmodum à Vobis DD. AA. alienum eſſe exiſtimo, ita victoriam jam orationi meæ gratulans; Opera CANTII pridẽ Canonizatione digna, voce quàm maxima poſſum, iterũ iterũq; pronuntio.

P A R S II.

Siquidem illud eſt bonis operibus proprium, ut, non ſolùm certa quapiam, ſed omni temporis differentia, iis etiã, quibus malè agere in morem transiit, appetitum acuant, atq; ad ſui imitationẽ ſvaves non raro, licèt, raro efficaces ſubminiſtrent ſtimulos, præcipuè cùm nemo reperiatur, quem non gloriæ laudisq; cupido inflammet: quamobrẽ, ut Opera CANTII non ſolùm fuiſſe, ſed eſſe quoq; ac fore imitatione digna, evidens indubitatumq; relinquã, ſatis exiſtimo, ſi bona fuiſſe ſufficienter deducam. At verò quisnã erit vel tam hebete vel tam pertinaci animo? qui Ope-

rum

byłpráwie, oprocz żył y krtąniá zgnoił, ták dálece, że pokarm wzięty tym otwárciem názad wypádał, w momencie leczy. Ktoż tedy ſprzeciwiáć ſię będzie? kto nie przyzna? że ták cudowne KANTEGO *ſpráwy dáwno Kánonizácyi godne? chybá ten, ktoryby Słońcu świátłá, białości perle, rumienności roży, ktoryby mowię przyzwoitego cnocie chciał uwłoczyć ſzácunku. Ktore zdánie iáko od Was Przezacni Słuchácze dálekie być ſądzę, ták zwycięſtwá iuż Mowie moiey winſzuiąc; głoſem iák mogę naywyżſzym, raz y drugi powtarzam, że Uczynki* KANTEGO *dawno Kánonizácyi godne.*

C Z Ę S C II.

POniewaž tá ieſt dobrych uczynkow właſność, że, nie tylko w pewney iákiey, ále w káždey okoliczności czáſu, y tym ſámym náwet, ktorym źle ſię ſpráwowáć w obyczay poſzło, áppetyt záoſtrzaią, y do náśládowánia siebie miłe częſtokroć, lubo rzadko ſkuteczne podaią pobudki, zwłaſzczá, że trudno wynáleść tákiego, ktoryby w ſobie ſławy y pochwały prágnienia nie wzbudził, przeto, ážebym zá rzecz iáſną y žadney wątpliwości niepodległą pokazał, że KANTEGO *Uczynki záwſze náśládowánia godne, doſyć ſądzę doſtátecznie dowieść, iż były dobre. Ktož zás álbo ták tępego, álbo ták upornego będzie umyſłu? áby Uczyn-*

 kow

rum CANTII bonitatē vel cognoſcere non poſſet, vel confiteri nollet, utpote, quæ nec tantillū à virtute differebant, quæ pro ſcopo ſui nil aliud, niſì Dei proximiq; Amorē habebant. Enimvero quod attinet amorē DEI, eo, ſicut ab ipſo rationis uſu cor CANTII accenſum fuit, ita, nec afflātibûs proſperitatum etheſiîs nec ſævientibûs adverſitatum extingvebatur Aquilonibûs, ſed ad extremum vitæ ſpiritum ſinê intermiſſione ardebat. Si quæreret ex me quiſpiā, quid vita? quid voluntas? quid CANTII actiones fuerint? haud aliter adæquatè reſpondere poſſē, quàm Vitā CANTII, Amorē DEI, voluntatē Ejus, perfectā cum DEO Conformationem, actiones denique, Legis Divinæ executionem compellando. Vixit enimvero CANTIUS, ſed fermè acſi Divino animatus ſpiritu, fermè acsi vel Angelus in carne fuiſſet, vel non peccâſſet in Adam, vel demum, acſi ſangvine, acſi felle careret, acſi non ex corpore ſimul & anima conſtitutus fuiſſet. Voluit CANTIUS ſemper, ſed illud duntaxat, quod DEUS voluit, & ideo, quia voluit: nempe, non Mundi pompā, quæ evanida, non divitias, quæ viles, non honores, qui tranſitorii, non voluptates, quæ abſynthiô plenæ, ſed gloriam DEI, quæ æterna, ſed ſpontaneā paupertatem, cujus valor ſuper aurum

& topa-

kow KANTEGO *dobroci albo poznáć nie mogł, albo wyznáć nie chciał. ile, że te bynaymniey nie rożniły się od cnoty, ile że zá cel swoy nic innego nie miáły, tylko BOGA y Bliźniego Miłość. Albowiem, co się tycze Miłości Boskiey, tá iák się raz w sercu* KANTEGO *od powzięcia rozumu zápaliłá, ták áni przy miło powiewaiących pomyślności wietrzykách, áni przy srożących się przeciwności burzách nie wygászáłá nigdy, ále do ostátniego tchu życia bezprzestánnie gorzáłá. Gdyby mnie się kto spytał, co też to* KANTEGO *życie? co wola? co uczynki były? ináczey dokłádnie odpowiedzieć nie mogłbym, tylko: życie* KANTEGO, *Miłością Pánà BOGA, Wolą Jego, doskonáłym z Wolą Boską Zgadzániem się, Uczynki ná koniec, Práwá Bożego wypełnieniem názywáiąc. Zył zaiste* KANTY, *ále właśnie iák gdyby Boskim ożywiony Duchem, właśnie iák gdyby álbo Aniołem był w ciele, álbo w Adámie nie zgrzeszył, álbo zgołá, iák gdyby krwi, iák gdyby żołci w sobie nie miał, iák gdyby nie z duszy y ciáłá był złożony. Prágnął* KANTY, *ále tego tylko szczegulnie, czego Pan BOG chce, y nie innym końcem, tylko, że ták Pán BOG chce: to iest; nie okázáłości świátowey, ktora znikomá, nie bogactw, ktore podłe, nie dostoieństw, ktore przemiiaiące, nie roskoszy, ktore piołunu pełne, ále raczey, prágnął* KANTY *chwały Boskiey, ktorá ná wieki nie ustánie, ále dobrowolnego ubostwá, ktorego szácunek nád złoto*

& topazion, ſed contemptum Sui, qui memoriam æviternā parat, ſed mortificationes, quæ deliciîs nulli unquam mutationi ſubjectis cor & animum exſatiant. Egit CANTIUS omne id, quod DEUS præcepit, imò plura egit, cùm & illa, quæ ſolummodò ſvaſit! Nihil in præſentiarum de Juventute Ejus, quametſi & hæc maturam jam perfectionem indicabat, nihil de tranſactis in ſtudio Literarum annis, licèt & ii Magiſterium virtutum meritò appellari poterant, nihil de Eo, ùt ſæculari homine, licèt re vera nihil ampliùs ſæculare in Se viſendum exhiberet, præter veſtē, ùt Academicū duntaxat intuebimur CANTIUM, & videbimus cor Ipſius in Veſuvium amoris Divini transiîſſe. CANTIUS namq; in Oratione aſſiduus, in mortificationibus rigidus, in laboribus & vigiliis pro gloria Altiſſimi perferendis indefeſsus, in Seipſum ſeverus, carnis propriæ in caput hoſtis, ſed animæ amicus à corde. CANTII in DEUM pietatē ſi intelligere vultis, cogitate! cogitate amabò! vel cubiculum CANTII in Domum Orationis, vel Templum in cubiculum CANTII commutatum fuiſſe. Quærere erat CANTIUM jam ante jam poſt abſolutum profeſsionis Academicæ officium, nullibi profectò inventus fuiſſet, niſì aut in Templo, aut ſi pro-

prio

y topáz, ále wzgárdy ſámego ſiebie, ktora pámięć wiecżno trwáłą gotuie, ále umartwieniá, ktore roſkoſzámi żadney nie podległemi odmiánie ſerce y umyſł náſyca. Czynił KANTY *to wſzyſtko, cokolwiek Pan* BOG *przykazał, y owſzem, więcey ieſzcze dáleko, gdy y to, co tylko rádził. Nic tu o Młodości Jego, lubo y tá doyzrzáłą iuż doſkonáłość pokázywá łá, nic o przepędzonych ná náuk pilnowániu látách, lubo y te Miſtrzoſtwem Cnot názywáć ſię mogły, nic o Nim iako Swieckim Człowieku, lubo, procz ſukni nic świeckiego nie miał, przypátrzmy ſię tylko* KANTEMU *iáko Akádemikowi, á obaczemy, iż ſerce Jego w Miłości Boſkiey zámieniło ſię Wezuwiuſz.* KANTY *bowiem w Modlitwách uſtáwiczny, w umartwieniách ściſły, w pracy y nieſpánia ná chwałę Naywyżſzego znoſzeniu nie utrudzony, przeciw Sobie ſurowy, ciała włáſnego nieprzyiaciel głowny, ále duſzy przyiaciel od ſercá.* KANTEGO *ku* BOGU *pobożność ieżeli zrozumieć chcecie, pomyślcie! pomyślcie proſzę, że álbo mięſzkánie* KANTEGO *w Dom modlitwy, álbo Dom modlitwy w* KANTEGO *zámienił ſię mięſzkánie. Szukáć było* KANTEGO *iuż to przed, iuż po odpráwioney Urzędu Akádemickiego powinności, nigdziebyś Go był zápewne nie ználazł, tylko álbo w Kościele, álbo ieżeli w właſnym*

mię-

prio in habitaculo, certè velut in Templo, quia orans, & orans in fervore Spiritûs, in humilitate cordis, in abundanti lacrymarum profluvio. Sic dies, ſed & noctes haud diſpari peragebat modo. Vix quandoq; oculi Ejus viderunt ſomnum, defatigata membra brevem nimis, eamq́; non in molli quopiam ſtrato, ſed nuda in humo habuerunt quietem. Teſtis eſt rei hujus in Majoris Collegii veſtibulo Sacra Redemptoris Noſtri Virginisq́; Deiparæ Imago, quæ poſt felicem CANTII obitum, in hanc Annæ Baſilicam translata, non ob aliam (ùt poſsum imaginari) cauſam, in priſtinum, eum videlicet, quo conſpicitur, commigravit locum, ſolùm ut oſtenderet, plus ſe in eo à vivente CANTIO cultus honorisq́; habuiſse, quàm ſi ad hæc uſq́; tempora publicè coleretur in Templo. HUJUS enim ÆTERNÆ SAPIENTIÆ integrîs ferè noctibûs fideliſſimum Diſcipulum egit, HANC MAGISTRAM MAGISTRORUM adibat, SCIENTIARUM UNIVERSITATEM frequentabat, atq́; jam in faciem procidens, jam genua flectens, jam manus in crucem extendens; Vulnera Salvatoris tam vehementer deplorabat, acſi ea proprio in corpore deportâſſet, Doloribus Virginis ſic condoluit, acſi cor & animam Ipſius penetrâſſent. Cùm verò dejejuniis mortificationibusq́;

nibusq́;

mięszkániu, práwie iákby w Kościele, bo modlącego się, á modlącego w gorącości duchá, w upokorzeniu sercá, w łez obfitych wyláníu. Tym sposobem dni, ále y nocy máło odmiennym przepędzał. Ledwie kiedy oczy Jego sen widziáły, utrudzone członki krotki bárzo, y to, nie ná miękkiey pościeli, ále ná gołey ziemi miewáły spoczynek. Swiádkiem iest tego w Przysionku Wielkiego Collegium, Zbáwicielá nászego y Pánny Bogárodzicy Obraz, ktory, po szczęśliwey KANTEGO *Smierci do tego tu ANNY Swiętey przeniesiony Kościołá, nie dla inszey (iák się mogę dorozumiewáć) przyczyny, ná dawne, ná ktorym dotąd widzieć się dáie powrocił mieysce, tylko ážeby pokazał, że więcey ná tym mieyscu od żyiącego* KANTEGO *czći y uszánowánia odebrał, niżeli gdyby dotąd publicznie był czczony w Kościele.* TEY *bowiem* PRZEDWIECZNEY MĄDROSCI *po cáłych właśnie nocách wiernym bywał Uczniem, do* TEY NAUCZYCIELOW MISTRZYNI *dochodził, do* TEY WSZELKICH UMIEIĘTNOSCII AKADEMII *uczęszczał, y iuż to ná twarz, iuż ná kolá náupadáiąc; iuż ręce ná krzyż rozciągaiąc; Rány Zbáwicielá ták rzewnie opłákiwał, iák gdyby ie był ná włásnym nosił ciele, nád Boleściámi Pánny Nayświętszey ták ubolewáł, iák gdyby były serce y duszę Jego wskroś przeraziły. Gdy záś o postách y umar-*

twie-

nibusq́; dicendum venit, desunt mihi vocabula, quibûs rem sufficienter explicẽ, ut nihilominus aliquomodo saltem exprimã, satìs dicendum existimo, non sic deditos ventri immersosq́; voluptati homines quæsitîs sylvâ pelagôq́; dapibûs, non sic eximiis delectari liquoribûs, sicut CANTIUM fluviusq́; Ceresque, imò plerumq; Sancta ab omni cibo abstinentia, & sola delectabat Contemplatio. Satìs inquam existimo, quòd CANTIUS, præterquam quia ad mensam quasi ad Galeni vel Esculapii officinam accedere, cibosq; tanquam medicinam sumere solebat, insuper ab eo tempore, quo Doctor in Sacra Facultate renuntiatus extitit, ab esu carnium abstinentiam proposuerit, in eoq́; proposito ad ipsam animæ carnisq́; divisionem, constans, stabilisq́; permanserit. Rei comprobamentum inquiritis DD. AA? audite quæso! Excitat quodam tempore magnum in Eo carnis manducandæ desiderium, acuit appetitum versutus animarum hostis, rem admiratione dignam! celer conspicitur in satisfactione CANTIUS, carnemq́; quantocyùs assari jubet. Quid putatis AA. DD. erit hic fortasse satìs lautum convivium? erit revera: sed cujus ùt arbitror vix quispiam nostrûm participem se esse

opta-

niach Jego mowić mi przychodzi, nie wyſtarcza, brákuie mi ſłow, ktoremibym rzecz tę mogł doſtátecznie określić, átoli ábym przynaymniey iákokolwiek wyráził, doſyć ſądzę powiedzieć, że nie ták w brzuch tyko wierzących y w roſkoſzách zátopionych ludzi záſtáwione wybornemi potráwámi ſtoły, nie ták przednie kontentuią nápoie, iák KANTEGO *chleb y wodá, y owſzem częſtokroć Swięta od wſzelkiego pokármu wſtrzemięźliwość, y ſámo o rzeczách Duchownych kontentowáło rozmyślánie. Doſyć mowię powiedzieć, iż* KANTY *procz tego, że do ſtołu iákby do Gálená lub Eſkulápiuſzá Apteki chodził, y pokármu iák lekárſtwá záżywał, nádto ieſzcze, od tego czáſu, iák Doktorem Piſmá Bożego zoſtał, od pożywánia mięſá wſtrzemięźliwość poſtánowił, y w tym przedsięwzięciu do ſámego duſzy z ciáłem rozſtánia ſię ſtały y ſtáteczny przetrwał. Zgadacie ná to dowodu Przezacni Słuchácze? posłuchaycie proſzę! Wzbudza w Nim czáſu pewnego wielkie do pożywánia mięſá prágnienie, záoſtrzá apetyt przewrotny duſz náſzych nieprzyiaciel: rzecz podziwienia godna! prędkim ſię bydź pokázuie do zádoſyć uczynienia* KANTY, *upiec czymprędzey roſkázuie pieczęnią. Coż rozumiecie PP. SS. będzie tu podobno dosyć choyna ucztá? będzie záprawdę: ále ktoreyby ſobie podobno ledwie kto z nas uczęſtnikiem bydź*

 ży-

optaret. Quæritis quam ob causam? spectate jã, Vos rogo! spectate conviviũ istud. En CANTIUS carnem vix ab igne amotam veruq; detractam, non ori, sed faciei admovet. Obstupescit fortasse non unus, atq; seipsũ alloquitur: numquid CANTIUS longo tempore à carnibus, persæpe verò ab omni cibo abstinens, vel modum manducandi, viamq; ad os oblitus? vel etiam hoc in puncto errat? Sed o felicem! o sanctum! o salutarem errorem! utinam ita erraremus singuli! Ex animo agit CANTIUS: carne summè calida faciem perfricat, dorsum graviter ferit, vehementerq; adurit. Sed desiste tandem, desiste o CANTI! bellè quidem assata caro, nihilominus, parce mihi! Tuus iste progressus crudus esse videtur. Numquid enim corpori exantlato laboribûs, emacerato inediîs, defatigato vigiliîs, omni demum incommodorum genere afflicto, adhuc superaddenda afflictio? numquid nervorum delicias optimè expertio? numquid nervorum delicias optimè expertio caro etiam degustanda est? Ad hæc omnia affirmativè respondet CANTIUS, dum corpus proprium tanquam infensissimum increpans hostem; in hæc prorumpit verba: *Caro! carnem expetivisti, vescere igitur illâ ad satietatem!*

Quòdsi verò illud etiam Charitatis interest, ut eum, in quem propendemus amore, ne in minimo

nimo

życzył. Pytacie ſię dla czego? przypátrzcie ſię iuz! proſzę Was! przypátrzcie ſię bánkietowi temu! Oto KANTY *pieczenią ledwie od ognia, y z rożná zdiętą, nie do uſt, ále do twárzy zbliża. Dziwi ſię podobno nie ieden, y do siebie mowi: coż to ieſt tákiego? izáliż* KANTY *przez długi czás od mięſá, á częſtokroć od wſzelkiego pokármu wſtrzemięźliwość záchowuiąc; álbo ſpoſobu iedzenia y drogi do uſt zápomniał? álbo też w tey mierze błądzi? Ale o ſzczęśliwy! o święty! o zbáwienny błędzie! bogdayżebyśmy wſzyſcy podobnie błądzili! Z umyſłu to czyni* KANTY: *pieczenią wielce gorącą twarz náciera, grzbiet mocno biie, y ſrodze párzy. Lecz poprzeſtańże iuż! poprzeſtań o* KANTY! *dobrze wprawdzie upieczona pieczenia, ále ten twoy poſtępek zda ſię bydź ſurowy. Czyliż bowiem ciáłu zwątlonemu pracámi, wyſuſzonemu poſtámi, utrudzonemu nieſpániem, wſzelkiego zgołá rodzaiu niewygodámi zmartwionemu większego ieſzcze potrzebá umartwienia przydáwáć? czyliż dyſcypliny z żył zrobioney wiádomemu ſmáku, ieſzcze y gorącego mięſa koſztowáć potrzebá? Odpowiáda ná wſzyſtko z zezwoleniem* KANTY, *gdy ciáło własne iakby naynienawiſtnieyſzego nieprzyiacielá łaiąc; z temi do niego odzywa ſię słowy:* Mięſo! mięſaś prágnęło, náiedzże go ſię tedy do ſytości.

Jeżeli zás y to do Miłości należy, ábyśmy tego, ktorego kochamy; y w naymnieyſzey rzeczy nie obrá-

nimo quidem offendamus, quinimo, si major charitas non est, quàm dum vitam ipsam Amati causâ in discrimen conjicimus, intueamur quæso Peregrinantem CANTIUM, & cùm utrumq; istud sufficienter constabit, reliquum erit, ut Eundem Charitate DEI in gradu excellentissimo fuisse præditum meritò fateamur. Auditũ enim Vobis esse arbitror, quòd CANTIUS Urbem illã, Urbiũ Orbisq; Dominam, Urbem Orthodoxæ Religionis Sedẽ, tot Martyrũ sangvine conspersam, tot Sanctorũ exuviîs prædivitẽ, pedester itinerando; quater visitaverit, quòd ibidẽ nullum Templũ prætermiserit, in quo fervidæ Orationi non vacaverit, in quo pias, eas autẽ copiosissimas lacrymas non profuderit, aliena peccata, non secus acsi à Se fuissent commissa, vehementer deplorans, sed anne Vobis satìs notum est? quid Eidẽ in ejusmodi itinere acciderit? en illud: ex quo invictum propositæ veritatis argumentum deduci potest. Accurrunt confestim Latrones, Virum innocentem infestant, raptant, verberibûs concutiunt, omnem, quam pro viatico gerebat; pecuniam surripiunt, majores adhuc cruciatus minantur, nisì reliquam, si quæ superesset; sponte offerat. Non se plus habuisse fatetur CANTIUS, verùm cùm ab iis aliquantulum recesserit, atq; insutos vesti aureos in memoriã revocaverit, ocyùs cur-

rit,

żáli, y owſzem, ieżeli większey Miłości nie máſz, iáko, gdy przez wzgląd ná Kochánká ſwego życie włáſne w niebeſpieczeńſtwo podáiemy, przypátrzmy ſię proſzę Pielgrzymuiącemu KANTEMU, *á gdy ſię w Nim obie te rzeczy doſtátecznie pokażą, Miłość Páná* BOGA *w ſtopniu wielce wyſokim przypiſáć Mu muſiemy. Słyſzeliście rozumiem, że* KANTY *Miáſto owe, ktore Miáſt wſzyſtkich y Swiátá Pánią názywa ſię, Miáſto, ktore ieſt Práwowierney Religii Stolicą, ktore tylu Męczennikow krwią ſkropione, tyle Ciał Swiętych zwłokámi ubogácone, pieſzo odpráwuiąc podroż; cztery rázy náwiedzał: że tam żadnego nie opuścił Kościołá, w ktorymby gorących modlitw nie czynił, pobożnych á rzęsiſtych łez nie wylewał, cudze grzechy, iák gdyby od Niego popełnione były; rzewliwie opłákuiąc; ále czyliż Wam doſtátecznie wiádomo? co ſię Mu w tey podroży tráfiło? oto to, co niezbitym u zwyż záłożoney prawdy być może dowodem. Przypadaią znagłá Rozboynicy, Mężá niewinnego nápáſtuią, ſzárpią, biią, z wſzyſtkich, ktore ná drogę miał; obieraią pieniędzy, większemi ieſzcze mękámi grożą, ieżeliby reſzty dobrowolnie nie oddał. Wyznaie* KANTY, *że więcey nie miał, ále oddaliwſzy ſię od nich cokolwiek; y o Czerwonych złotych w ſukni záſzytych przypomniawſzy Sobie; czymprędzey biegnie*

rozboy

rit, Latrones insequitur, ut ad Eum redeant, enixè orat, approximantibus aureos offert, & cordis sui secreta his manifestat verbîs: *Nolo mentiri, accipite & hanc, cujus eram oblitus pecuniam.* O felix *nolo!* utinã cuilibet ad gustum fores! utinam cordib9 nostris quàm strictissimè adhæreres! O felix *nolo*! quàm efficax es! dum ñ modò homines tã nefarios, tã impios, tã crudeles, ad meliorẽ vitæ frugem convertis, integram CANTIO pecuniam restituis, verùm etiam tantam in Eo DEI Charitatem fuisse, ut ne in minimo quidem Ipsum offendere vellet, evidenter deducis! Magna hæc sunt amoris Divini indicia, at verò majora adhuc exhibuit CANTIUS. Namq; ñ satìs, quòd interno sic svadente instinctu, debiles non respiciens vires; viarum incommoda non formidans; pericula flocci faciens; pondus & æstum dierum, famem & sitim libenter sustinens; in Palæstinã contenderit, ibiq; Montẽ illum, in quo Opus Redemptionis nostræ cõsummatũ est, gloriosum SALVATORIS Sepulchrum visitaverit, tellurem, quam Unigenitus DEI FILIUS calcaverat, atq; Sangvine suo pretiosissimo conspersèrat, in abyssum humilitatis conjectus; pias solutus in lacrymas; ineffabili cordis voluptate exosculatus fuerit, tantumq; Beneficiũ recolens; quãtas potuit, maximas

ege-

rozboynikow goni, y áby ſię do Niego wrocili, uſilnie proſi, zbliżaiącym ſię Czerwone Złote oddaie, y ſkrytości ſercá właſnego w tych wyiáwia słowách: Nie chcę kłámáć! weźmiycie y te, o ktorych zápomniałem; pieniądze! *O ſzczęśliwe* Nie chcę! *bogdayżeś się upodobáło káżdemu! bogdayżebyś do ſerc náſzych iák naymocniey przylgneło! O szczęśliwe* Nie chcę! *iákżeś ieſt ſkuteczne! kiedy nie tylko ludzi ták niecnotliwych, ták niezbożnych, ták okrutnych do lepſzego przyprowadzáſz życia! wſzyſtkie* KANTEMU *przywrácaſz pieniądze, ále też táką w Nim Páná BOGA Miłość, że Go y w naymnieyſzey rzeczy obrázić nie chciał, rzeczywiście dowodziſz. Wielkie te ſą! wielkie záprawdę Boſkicy Miłości dowody! átoli iednák więkſze ieſzcze dał* KANTY. *Albowiem nie doſyć ná tym, że zá rádą wewnętrznego nátchnienia, ná słabe siły nie maiąc względu; zwykłych w podroży nie obawiaiąc się niewygod, nie uważaiąc niebeſpieczeńſtw; upał y gorącość Słoneczną, głod y prágnienie cierpliwie znoſząc; do Páleſtyny udał ſię, tám Gorę, ná ktorey Dzieło Odkupienia náſzego wykonáne ieſt, chwalebny Grob* ZBAWICIELA *náwiedził, Ziemię, po ktorey* JEDYNAK BOSKI *chodził; ktorą Krwią ſwoią Przenaydrożſzą skropił, przy iák naygłębſzey pokorze pobożnemi zálawſzy ſię łzámi; z niewymownym ſercá ukontentowániem cáłował, y ták wielkie Dobrodzieyſtwo rozwáżaiąc; zá nie, iákie tylko mogł; naygorętſze dziękczynienia oświadczał,*

egerit grates, ſed, quod majus eſt, etiã Turcarum errores palàm exprobrare, Religionis ſuperſtitionem coarguere, cæcitatem, Evangelicæ veritatis luce colluſtrare, atq́; Veri Numinis cultum persvadere, sicq́; evidenti vitæ periculo Se Se exponere, atq́; Martyrium, cujus deſideriô indies æſtuabat; ſubire minimè trepidavit, ac proinde Charitatem DEI in gradu excellentiſſimo Se attigiſſe oſtendit. Quamvis autem & ex hoc ipſo actu CANTII erga Proximum Charitas ſatìs luculenter deducitur, cæterùm ut hæc tantò innoteſcat clariùs, adhuc CANTII vitam aliquantulum contemplemur. Vixit CANTIUS Academicam vitam, quæ ferreum (ùt ita dicam) requirit hominem, in qua non priùs è tabula movetur manus, quàm corpus in urnã: ivit per ſingulos Functionum gradus, à nullo quametſi graviſſimo labore ſubtraxit humeros, arduum in Philoſophica Facultate Decani munus ſemel & altera vice glorioſè geſsit, Theologicas difficultates cum ſummo Auditorũ emolumento explicuit, eorumq́; animos contra Schiſmatici hæreticiq́; dogmatis labẽ, quæ interea per univerſas Britanniæ, Hollandiæ, atq́; Germaniæ Scholas ſerpebat; fortiter præmunivit. Egit autem, docuit, ſcripſit, non præmii ſpe, quod certè in hac Scientiarum Univerſi-

verſi-

ále co większa, Turkow błędy wręcz wyrzucáć o Religii zábobonność strofowáć, ich ślepotę, prawdy Ewangeliczney świátłem obiáśniáć, onym cześć prawdziwego BOGA *doradzáć á zátym w oczywiste się życia niebespieczeństwo podáwáć, y męczeństwá, ktorego prágnieniem codziennie pałał; ponieść bynaymniey nie wzdrygał się, przez co pokazał, iż naywyższego Miłości Páná* BOGA *doszedł stopniá. Lubo záś y z tego sámego uczynku,* KANTEGO *ku Bliźniemu Miłość dosyć iáwnie wydáie się, átoli ábyśmy ią tym doskonáley poználi, ieszcze cokolwiek* KANTEGO *przypátrzmy się życiu. Prowádził* KANTY *Akádemickie życie, ktore żeláznego práwie (że ták powiem) potrzebuie człowieká, ile że nie pierwey można uwolnić się od prácy, niżeli ciáło w trunnę złożyć: szedł przez wszystkie powinności stopnie, od żadney áczkolwiek naycięższey prácy nie umknął bárkow, przykry w Filozofow Zgromádzeniu Dziekáná Urząd raz y drugi chwalebnie sprawował, Pismá Swiętego trudności z wielkim Słucháczow pożytkiem tłumáczył, y ich umysły przeciwko Odszczepieńskich y Kácerskich náuk zarázie, ná ow czás po wszystkich Brytánnii, Hollándyi y Niemiec Szkołách szerzącey się mocno obwárował. Czynił záś wszystko, náuczał, pisał, nie w nádzieię nadgrody, ktora w tey Aká-*

 demii

versitate nimis exiguum, non honorum ambitu, quos fugiebat semper, non laudis humanæ desiderió, cùm elegerit abjectus esse, sed duntaxat Proximorum Charitate, quos non secus, ac Seipsū dilexit. Luculentissima rei istius documenta dedit, cùm Artem artium, curam scilicet animarum in Ilcussiensi Paræcia exercens; omnes cogitationes eò convertit, omnes vires impendit, ut Optimi Pastoris partes adæquatè impleret, ut commissum Sibi Fidelium Gregem jam arguendo, jam obsecrando, jam increpando, in patientia tamen & timore, à via iniquitatis revocaret, in viam Mandatorum DEI perduceret, ut inquā eidem, Virtutes omni studiô sectandum, à vitiis verò tanquam à facie colubri fugiendum esse efficaciter persvaderet. At verò, si illud etiā satìs firmum Charitatis erga Proximum argumentum est, cùm defectus, fragilitatemq; illius libenter perferimus, cùm ab eo offensi, facilè veniam impertimur, profectò, quanta erga Proximum Charitate ferebatur CANTIUS, non sinè admiratione videbimus. CANTIUS enim licèt nonnunquam durioribûs tractaretur verbîs, non tamen verbum pro verbo reposuit, non os Ejus murmuratio, non pectus imprecatio, non animū vindicta occupavit: quinimo, dum contemneretur,

demii bárzo ſzczupła, nie przez chciwość doſtoieńſtw, ktorych záwſze unikáł, nie przez chwáły ludzkiey prágnienie, poniewaź obráł ſobie, być záwſze wzgárdzonym, ále ſzczegulnie dla Miłości Bliźnich, ktorych nie ináczey ukocháł, tylko iáko Siebie ſámego. Dał tego rzeczywiſte dowody, kiedy, Náuką nád náuki, to ieſt ſtárániem się o zbáwienie Duſz ludzkich w Fárze Olkuſkiey zábáwiaiąc ſię; ná to wſzyſtkie myśli obrocił, wſzyſtkie siły łożył, áżeby Dobrego Páſterzá Urząd iák naydoſkonáley wypełnił, áżeby powierzoną Sobie Wiernych Trzodę iużto nápominaiąc iuż záklinaiąc; iuż łaiąc; w cierpliwości iednák y ſkromności; od drogi niepráwości odwiodł, ná drogę Przykazáń Boſkich náprowádził, áżeby ich mowię w tym iák naygruntowniey utwierdził, iż o Cnoty wſzelkiemi siłámi ſtáráć ſię, á od wyſtępkow, iáko od węźá záráźliwego ſtronić y uciekáć potrzebá. Ale ieżeli y to dosyć ieſt gruntownym Miłości ku Bliźniemu dowodem, gdy nieaoſkonáłość iego chętnie znosiemy, gdy, będąc uráżeni od ni go; łátwo odpuſzczámy winę, záprawdę, iák wielká byłá w KANTYM *Bliźniego Miłość, nie bez zádumieniá obáczemy.* KANTY *bowiem, áczkolwiek niekiedy przykremi był nákármiony słowámi, przecięż iednák słow zá słowá nie oddał, przecięż iednák w uſtách Jego ſzemránie, w ſercu złorzeczenie, w umyśle zemſtá nie poſtałá, y owſzem gdy Go pogár-*

tur, longè majori cum voluptate audiît, quàm homines vanæ gloriæ cupidi, dum laudantur. Rem majori admiratione dignam! quamvis CANTIUS nemini unquam vel dictô, vel factô molestiam intulerit, neminem ad iracundiam provocaverit, tamen Incruentū DEO Sacrificium oblaturus; Con-Fratres Con-Collegasq́; ſuos ſeorsim convenire, & velut criminis alicujus reus, plenus ſubmiſſionis deprecari, ac demum hîs verbîs compellare ſolebat: *Vado ad Officium Divinum, rogo Te! parce mihi, ſi aliquo acerbo verbô Te læſi.* Alienum ſemper fuit ab animo, alienum ab opere CANTII, aliorum progreſſus notare, famam denigrare, odia & diſſenſiones ſeminare, mutuā pacem & charitatē turbare, attamen CANTIUS, quasi ad Sui correctionē, ſed magìs ad cæterorū noſtramq́; inſtructionē illos cedrô vel marmore dignos parietibus cubiculi inſcribebat verſiculos:

Conturbare cave, non eſt placare ſuave.
Diffamare cave, nam revocare grave.

Quis verò tantam mihi Eloquentiæ facultatem tribueret! ut CANTII plena Miſericordiæ Opera ſufficienter deprædicare queam! Enimverò, non ſic homines ii, quorum animos avaritia posſedit, qui corda ſua in crumenas transformârunt, non ſic inquam ad divitias congregandas prompti,

sicut

dzáno, z większą nierownie pociechą słuchał, niżeli ludzie prożney chluby chciwi, gdy ich chwálą. Rzecz większego podziwienia godná! lubo KANTY nikomu nigdy áni słowem áni uczynkiem nie náprzykrzył się lubo nikomu do gniewu nigdy nie dał przyczyny, átoli iednák maiąc przystępowáć do bezkrwáwey Ofiáry; Wspoł-Bráci Wspoł-Kollegow swoich z osobná obchodził, y iákoby występku iákiego winny, pełen upokorzenia, pełen uniżoności przeprászał, y z temi słyszeć dáwał się słowy: Idę do Ofiáry Páńskiey, proszę Cię dáruy mi winę, ieżelim Cię przykrym iákim uráził słowem. *Dáleko to záwsze było od umysłu, dáleko od uczynkow* KANTEGO, *áżeby miał czyie nicowáć sprawy, oczerniáć sławę, nienawiści y niezgody rozsiewáć, wzáiemny pokoy y miłość rozrożniáć, átoli iednák* KANTY, *iákoby dla swoiey popráwy, ále bárziey dlá inszych y dla nászey náuki; te, cedru lub mármuru godne ná ściánách pomięszkánia swego pisał wiersze:*

Bliźnich strzeż się gniewáć Jánie, bo niesnádne przeiednánie
Nie nárußzay cudzey sławy, bo trudny sposob popráwy.

Ktożby mi záś tákiey pozwolił wymowy! ábym KANTEGO *pełne miłosierdzia uczynki dostátecznie opowiedzieć potráfił! Zaiste nie ták ludzie, ktorych umysł łákomstwo odziedziczyło, ktorzy sercá swoie przerobili ná worki, nie ták mowię do bogactw zgromádzánia skwápliwi są,*

ſicut promptus fuerat CANTIUS ad eas (quametsi ſatìs exiguas habuerat) in uſus pauperū erogandas. Neq; enim ſatìs cenſuit, quòd eos indiès ferme menſæ ſuæ participes fecerit, ſed potiorē quoq; proventûs partem iis juvandis liberaliter impendebat. Taceo complura alia, nec revoco in memoriam, quoties Ille detractos propriîs pedibus calceos mendico dedit, demiſsô verò palliô, ne à quopiam nudîs pedibûs incedere videretur; in proprium redibat cubiculum, unum eſt, quod neutiquam ſilentiô præterire poſſum! Nimiùm ſæviente bruma medias inter nives decumbit pauper: rigent præ frigore membra, vix labia, vix linguam ad gemitus & ſuſpiria movere poteſt! tranſeunt multi, & non eſt tam felix! qui ſuper egenum & pauperē intelligat! tranſit CANTIUS, & intelligit. Quid igitur agit? ergone illum ad Divinam remittit Providentiam? ergone patientiam commendat? ergone tantùm blandîs conſolatur verbîs? ſpemq; facit melioris ſortis? ita forſitan & è nobis non unus faceret, ſed CANTIUS non ita. Pallium ſuîs humerîs detrahit, pauperis nuditatem cooperit. Quid hac re majus? quid ad comprobandam in CANTIO DEI Proximiq; Charitatem, ac proinde omnium virtutum plenitudinem, utpote cùm lex

tota

ſą, iák był ſrączym KANTY, *(áczkolwiek doſyć ſzczupłe miał) do ich ná potrzeby ubostwá rozdáwániá. Nie doſyć bowiem ſądził, że ubogich codziennie ſtołu ſwego uczęſtnikámi czynił, ále nádto większą część dochodu ſwego ná ich wſpomożenie choynie łożył. Zámilczam tu o wielu rzeczách, nie wſpominam, iák wiele rázy On zdięte z nog włáſnych obuwiá ubogiemu dáwáł, áżeby záś boso idący od nikogo nie był widziány, spuściwſzy płaſzcz; do domu powrácał; iednego przecięż uczynku żadną miarą opuścić nie mogę. Podczás ſrożących ſię mrozow leży ná śniegu nędzarz, drętwieią od zimná członki, dobrze iż wárgámi, dobrze iż ięzykiem do płáczu y wzdychánia włádnąć może, przechodzi wielu, á nie maſz ták ſzczęśliwego, ktoryby nád potrzebnym á oraz ubogim wyrozumiał! przechodzi* KANTY, *y wyrozumiewa. Coż tedy czyni? to go podobno do Boſkiey Opátrzności odſyła? to podobno cierpliwość mu záleca? to go podobno łágodnemi tylko słowkámi cieſzy? y nádzieię czyni? że mu będzie dobrze, iák tylko złe minie? tákby podobno, tákby y z nas nie ieden uczynił, ále* KANTY *nie ták. Płaſzcz z siebie zdiąłſzy; nágość ubogiego okrył. Coż nád to większego? co do pokazania w* KANTYM *Boſkiey y Bliźniego Miłości, á zátym wſzelkich cnot pełności, ile że cáłe*

Práwo

tota in Charitate conſiſtat, quid inquam aut excellentius, aut efficacius reperiri poteſt? anne igitur ampliora mihi argumenta quærendum? Liberum me (ùt è fronte oculisq; Veſtrum conjicio) ab ejusmodi labore redditis, jamq; ex hactenus allatis Opera CANTII ſemper imitatione digna agnoſcitis: quòdſi verò imitatu difficilia aſseritis? non eo inficias: Vos tamen humaniſsimè exoro, audite quæ dicam! & diligenter audite! Grave eſt, accumbendo menſæ; fruſtum carnis ori proprio adimere, & Mendico tranſeunti cedere, ſed ah! quàm incomparabili lætitiâ plenum! illud in menſa Divinitus ſibi reſtitutum videre. Moleſtum! moleſtum fateor! ab eo, ad quē guſtus trahit, abſtinere cibo, ſed poſt ejusmodi abſtinentiā Angelorum Dominā domi ſuæ hoſpitantē habere, Ejus faciem contueri, ab Ea candidô redimiri ſertô, omni Mundi hujus pompa longè honorificentius Moleſtum, publica in via propria exſpoliari veſte, ut pauperis operiatur nuditas, ſed eam ab hac Domina recipere, per Cujus manus omnia nos DEUS habere voluit, ineffabile gaudium! CANTII quamobrem Opera, ſiquidem imitatu difficilia, imitemur, quantum poſsumus! ſic opera noſtra non ſolùm aliorum imitatione, ſed inſuper ſi non Canonizatione,

-ná Miłości záwisło: co mowię álbo zacnieyſzego álbo ſkutecznieyszego ználeść ſię może? czyliż więc, nád te, ktore dotąd słyſzeliście, więcey mi ieſzcze ſzukáć potrzebá dowodow? Wolnym mnie (iáko ſię z ocz y oblicza Wáſzego dorozumiewam) od tey prácy czynicie; y z przywiedzionych dotąd dowodow iuż chętnie przyznaiecie, że Uczynki KANTEGO záwſze náśládowáńiá godne. ieżeli ie záś do náśládowánia trudnemi być twierdzicie? nie przeczę temu: átoli iednák, proſzę Was! posłuchaycie co powiem, á posłuchaycie pilnie! Cięžka rzecz ieſt, siedząc iuż u ſtołu; ſztukę mięſá właſney gębie odiąć y tey przechodzącemu żebrakowi ustąpić: ále nieporownáney rádości pełna, zá ſprawą Bożą názad ią ná ſtole przywroconą widzieć. Przykra! przykra przyznam ſię rzecz! od pokármu, do ktorego chęć ciągnie, wſtrzymáć ſię, ále po tákowey wſtrzemięźliwości Anielſką Krolową w domu ſwoim mieć Gościem, ná Jey zápátrywáć ſię oblicze, od Niey z białych roż uwitym być ozdobiony wieńcem, rzecz nád wſzyſtkie okázáłości świátowe dáleko zacnieyſza y wſpánialſzá! Márkotna rzecz, ná publiczney drodze z włáſney ſię ogołocić ſukni, ážeby nágość żebraká przyodziáć: ále ią názad od tey Páni odebráć, przez ktorey ręce wſzyſtkie nam P. BOG uſzczęśliwienia rozdaie, niewymowne weſele! Ponieważ tedy KANTEGO Uczynki do náśládowániá trudne, náślá duymy ich przynaymniey ile możemy, áták uczynki náſze, nietylko innych náśládowánia, ále nádto, ieżeli nie Káno

 nizá-

quendam perverſa ſua dogmata in Platea S. Spiritûs diſseminare, minùs cautum, facilè verò credulum vulgus ſeducere cæpiſse reſciverit; illuc ſe cum lecto deportari juſserit, atq; eousq; Fidei Catholicæ veritatem propugnaverit, donec animam in manus Ejus reddiderit, Cui impoſsibile eſt ſinè Fide placere. *Martinus Vadovita*, qui sicut optimam duxit vitam, ita intra familiarē diſcurſum, quodnam eſset genus moris optimum? à ſuo Con-Collega quæsitus, flexîs genibûs Crucem Salvatoris amplectendo ſvaviterq; exoſculando; *iſtud* reſpondit, & illicò in Se re ipſa oſtendit. *Adalbertus Novicampianus*, qui novas indiès accumulando virtutes; nunquam vitiis in corde permisit campum. *Simon Halicius* ſingularis rerum mundanarum Contemptor, mortificationū Amator, qui ſicut vivens morum exemplaritate aliis prælucebat, ita diem obitûs Ejus apparens Sole lucente ſtella non ſolùm illuſtriorem fecit, ſed ſignificavit simul, quia ante faciem Ejus, qui in Sole poſuit tabernaculum ſuum; in perpetuas æternitates quaſi ſtella fulgebit. *Vigilantius Samboritanus*, S. STANISLAI KOSTKA Profeſsor, qui vitæ innocentiâ conſpicuus, nihil magis in votis habuit, quàm Proximorum invigilare ſaluti. *Adamus Opatovius*, mirâ abſtinentiâ, ac in

paupe-

wny przewrotną ſwoię náukę ná ulicy S. DUCHA *rozsiewáć, y mniey oſtrożne á łátwo wierne poſpolſtwo zwodzić záczął, ná wſpomnione mieyſce z łożkiem ſię zánieść rozkazał, y dotąd Prawdy Wiary Kátolickiey bronił, poki Duſzy ſwoiey w Ręce Tego nie oddał, ktoremu ſię bez Wiary nie można podobáć.* Marcin Wadowita, *ktory, iáko záwſze chwalebne prowádził życie, ták wprzod poufałey rozmowy od Wſpoł-Kollegi ſwego ſpytány: ktoryby też był rodzay śmierci naylepſzy? padłſzy ná koláná; Krzyż Zbáwicielá Páná do ſercá przytuláiąc;* ten *odpowiedział: y záraz ná ſobie rzeczą ſámą pokazał.* Woyciech Novicampianus, *w nowe codziennie pomnażáiąc ſię cnoty; nigdy w ſercu nie pozwolił wyſtępkom mieyſcá.* Szymon Halicyuſz, *oſobliwy świata Wzgárdziciel, umartwienia Miłośnik, ktory, iáko żyiąc; obyczaiow przykłádnością innym przyświecał, ták też, pokazána zá Słońcá ſwiecącego gwiazdá, nie tylko dzień zeyścia Jego uczyniłá świetnieyſzy, ále też oraz oznaczyła, iż przed obliczem Tego, ktory w Słońcu ſwoy przybytek założył, iáśnieć będzie iáko gwiazdá po wſzyſtkie wieczności.* Wigilancyusz Sámborytan, S. STANISŁAWA *Koſtki Profeſſor, ktory życia niewinnością znákomitym będąc; niczego bárziey nie prágnął, iák o zbáwienie Bliźnich mieć ſtáránie.* Adam Opátowiuſz, *dziwną wſtrzemięźliwością y*

ſczo-

pauperes Liberalitate clarisſimus, cujus oſſa cùm poſt Quadraginta novem annorum decurſum in multorum præſentia exhumarentur; ſvàviſſimũ inſtar myrrhæ ac violarum ſparſerunt odorem. *Hieronymus Plucińſcius*, qui sicut per continua virtutum exercitia enixè curavit, ne fortè vox illa mæroris plena: *clausa eſt janua, nescio vos*, cor Illius percelleret, ita, extrema infirmitate laborans; imò; jam fere agonizans; poſt ſufficientisſimas ad Theologica argumenta reſponsiones elevata voce Hymnum: *Te DEUM laudamus* intonavit, atq; in illis verbis: *Aperuiſti Credentibus Regna Cœlorũ*, vitæ curſum feliciter consummavit. Sic CANTII Opera præfati omnes, ſic compluſes alii longa ſerie recēſendi, æquè Virtute ac Sapientia clariſsimi Almæ hujus Universitatis Profeſsores imitati ſunt, ſic eorum exemplô imitemur & nos: grati DEO, grati efficiemur CANTIO, Operaq; Illius ſemper imitatione digna ipſo effectu demonſtrabimus.

Atqué cùm jam ad finem mea vergit Oratio, Sacrum Tui ad Tumulum accedimus ſinguli Sancte CANTI! Gratulamur Tibi, quòd in ſupremo gloriæ accidentalis gradu, quo pridem fuiſti dignus, jam feliciter conſtiteris! gratulamur & nobis, quòd vota expectationesq; noſtræ tantò

ſzczodrotą przeciwko ubogim sławny, ktorego kości gdy po czterdzieſtu dziewiąci lat przeciągu w przytomności wielu ludzi podnoſzono; miłą nákſztałt mirry y fiołkow wydáły wonią. Hieronim Plucinſki, *ktory iáko przez uſtáwiczne w cnotách ćwiczenia usilnie ſię ſtárał, ażeby owá pełna záſmucenia odpowiedź:* Zámknięta ieſt bramá, nie znam was, *ſercá Jego nie przerázilá, ták oſtátnią iuż będąc złożony chorobą; y owſzem práwie iuż konaiący; po dánych ná Teologiczne zárzuty doſtátecznych Odpowiedziach;* Himn: Ciebie BOGA chwalemy *wyſokim záczął głoſem, á ná tych słowách:* Otworzyłeś wierzącym Kroleſtwo Niebieſkie, *ſtánąwſzy; biegu żyćiá ſzczęśliwie dokończył. Ták wſpomnieni wſzyſcy, ták wielu innych, rownie Cnotą iák Mądrością wsławionych zacnych tey Przesławney Akádemii Profeſſorow, (ktorychby mi tu długo wyliczáć trzebá)* KANTEGO *Uczynkow náśladowáło, ták y my Ich przykłádem ſtaraymy ſię náśladowáć, przyiemnemi BOGU, przyiemnemi ſtániemy ſię* KANTEMU, *y, że Uczynki Jego záwſze náśládowánia godne, ſamym ſkutkiem pokażemy.*

A gdy iuż Mowá moiá ku końcowi zmierza, zbliżamy ſię wſzyſcy do Grobu Twego Swięty KANTY! *Winſzuiemy TOBIE! że ná naywyżſzym chwały przydatkowey ſtopniu, ktorego dawno byłeś godzien, iużeś ſtánął ſzczęśliwie: winſzuiemy y ſobie, że uprágnienia y oczekiwániá náſze z tym więkſzą*

kſzą

tò majori jam effectuatæ cum gaudio, quantò majora tædia, longioresq; præcesserunt mcræ. Bonorum omnium *Largitori* infinitas agimus grates! quòd Te tam præclarís insignivit operibûs. Sentimus in nobis desiderium, ut vitam nostrã conformemus Tuæ, effice solùm! effice o CANTI! ut, quemadmodum Opera Tua digna semper imitatione fatemur, ita etiã imitatu experiamur facilia. Aquilam Polonam ab omni adversitatum infortuniorumq; jaculo defendere, Craciæ Universitatis Sceptra circa honoris sui splendorem gratiís Tuis velut gemmís pretiosissimis distingvere, Metropolitanis Turribus contra quosvis impetus securitatis Privilegium, singulis demum Nominis Tui Cultoribus omnium bonorum affluentiam impetrare digneris!

humillimè exoro.

kszą do skutku przyprowádzone rádością, im większe utęschnienia, y dłuższe poprzedziły odwłoki. Dawcy wszelkiego dobrá nieskończone czyniemy dzięki, że Cię ták zacnemi wsławić raczył czynámi! Czujemy w nas pragnienie, ábyśmy życie násze ná wzor Twoiego prowadzili, spraw tylko! spraw o KANTY! ábyśmy; iáko Uczynki Twoie wyznaiemy záwsze náśládowániá godne, ták w náśladowániu uználi łátwe. Orła Polskiego od wszelkich przeciwności y nieszczęśliwości postrzału bronić, Akádemii Berłá przy dostoiensiwá własnego lustrze łáskami Twemi, iák gdyby naydroższemi perłámi przyozdobić, Herbownym Miasta Stołecznego Wieżom, przeciw wszelkim nátárczywościom Przywiley bespieczeństwa, wszystkim zgoła Imię Twoie szanuiącym wszelkiego dobra obfitość racz wyiednáć, iák naypokorniey proszę.

